Р Е Ш Е Н И Е
№ 46105

гр. София, 23.11.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **Второ отделение 37 състав,** в публично заседание на 27.10.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Адриан Янев

като разгледа дело номер **10891** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 – чл. 178 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба на М. В. Я. и малолетния К. Н. А., действащ законния си представител и майка М. В. Я., представлявани от адвокат Н. Л. – Д., срещу отказ на председателя на Държавна агенция за закрила на детето да предостави документи от административна преписка, обективиран в негово писмо изх. № 99-00-68-16/01.07.2026 г.

В жалбата се развиват доводи за съществуването на правото на достъп до документи по преписката, тъй като е свързано с установяване на обективната истина, свързана с малолетното дете. Поддържа да е жалбоподател, поради което е страна в административното производство и има право на достъп до преписката. Счита, че не е необходимо съгласието на трети лица за получаването на определени документи. Счита, че е нарушен ЗДОИ. Допълнително се поддържа за липсата на мотиви и за неизследване на всички факти и обстоятелства.

Ответната страна – председателят на Държавна агенция за закрила на детето, чрез процесуалния си представите, изразява становище за неоснователност на жалбата.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

По преписката е налична жалба - сигнал вх. № 99-00-68/23.03.2026 г., подадена от М. В. Я., който е адресиран до омбудсмана на Република Б. (с копие до МТСП и ДАЗД), с която е направено искане за упражняване на правомощия по Закона за омбудсмана, за което да се извърши проверка в 122 ОУ „Н. Л.“ спрямо деца със СОП и да се дадат препоръки за преустановяване на тормоз и осигуряване на дължима подкрепя на детето ѝ К. Н. А., както и да се изискат наличните аудио и видео записи в кабинета на директора на учебното заведение.

В жалбата – сигнал са направени оплаквания, че по отношение на малолетния К. Н. А., дете със специални образователни потребности, е нарушено правото на достъп до качествено приобщаващо образование, извършена е проява на административен произвол и системен психологически тормоз над семейството, както и е налице проява на дискриминация.
Тази жалба – сигнал от 23.03.2026 г. се намира в електронната административна преписка (папка „34280 zip“, съдържаща още 17 файла), поради което е неоснователно искането на жалбоподателката за възобновяване съдебното дирене с цел приемане на документа като доказателство по делото.
Към сигнала са приложени следните документи: кореспонденция, водена по имейл и „Школо“; молба за допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете; запитване до МОН; заявление за достъп до обществена информация; жалба - сигнал до МОН, РУО към МОН, КЗЛД и КЗД, с която се иска извършване на проверка на училището за целевото разходване на средства за подпомагане на деца със СОП, установяване на акт на дискриминация и неправомерен достъп до лични данни.
Подадено е допълнение към сигнала вх. № 99-00-68-9/04.05.2026 г., адресирано до Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД), с което се излагат твърдения, че училището е предварително уведомено за проверката и са създадени предпоставки за напрежение в родителската общност. Приложени са съобщение от училищната администрация и кореспонденция, водена по Вайбър.
С писмо вх. 99-00-68-12/11.06.2026 г. на главния директор на ГД „Контрол по правата на детето“, с което се информира М. В. Я. за липсата на осъществени нарушения по повод подадения сигнал вх. № 99-00-68/23.03.2026 г.
До председателя на ДАЗД е подадено искане вх. № 99-00-68-14/15.06.2026 г. от М. В. Я., действаща като законен представител на малолетния К. Н. А., за осъществяване на достъп до всички материали по преписката, а именно: 1. Констативен протокол и пълен доклад на експертна комисия от ГД „Контрол по правата на детето“; 2. Всички писмени обяснения, сведения и декларации, подадени до директора на 122 ИОУ „Н. Л.“, класния ръководител г-жа М., учителката в ЦДО г- жа Д. и други членове на педагогическия и медицинския персонал; 3. Писмени изявления, анкети или протоколи от срещи с родители (включително вузурани в отговора „трима представители на родители); 4. Всички вътрешни училищни актове, заповеди и графици, изискани и приложени към преписката; 5. Всички останали писмени и веществени доказателства, събрани в хода на проверката.
Подадено е възражение (становище) вх. № 99-00-68-15/17.06.2026 г. от М. В. Я., с което се изразява несъгласие с направените констатации от проверката. Счита, че е нарушен срокът за произнасяне, регламентиран по чл. 121 АПК. Поддържа, че органът не е съобразил медицински документи и аудио/видео записи от среща, проведена на 19.03.2026 г. Направено е оспорване на изводите на органа за липсата на извършени нарушения. Акцентира се, че са изслушани училищното ръководство, екипът на училището и представители на родителите, но не е изслушан бащата на детето. Възражението е адресирано до ДАЗД и омбудсмана на Република Б.. Към възражението е приложена кореспонденция, водена по Вайбър.
Последвало е изпращане на писмо изх. № 99-00-68-16/01.07.2026 г. на председателя на Държавна агенция за закрила на детето, с което е отказано на М. В. Я. да се предоставят исканите документи от административна преписка.
Органът е приел, че се касае за документи, които са част от преписка, образувана по сигнално производство, по което не е предвиден специален ред, по който засегнати лица могат да получат достъп до информацията във връзка с това производство. Направен е извод, че жалбоподателката не е страна – адресат на издадени актове по образуваното производство. Всички документи, представени и създадени по повод проверка по подаден сигнал, са част от производство за

вземане на решение по чл. 122 АПК.
Органът е приел, че изготвеният доклад от проверката подпомага председателя на ДАЗД при осъществяване на контролни правомощия, а констативния протокол се връчва на ръководителя на проверявания обект и няма самостоятелно значение. Исканите документи съдържали лични данни на трети лица, установени в хода на проверката, а ДАЗД не разполага с тяхното съгласие за оповестяване, каквото се изисква по реда на Регламент (ЕС) 2016/679.
В останалата на част от мотивите е отговорено на възраженията на М. В. Я., направени срещу констатациите от проверката, отнасящи се за липсата на извършено нарушение. Същите не са отговор на направено искане, а са становище по възражението (становището), депозирано на 17.06.2026 г., поради което са неоносими и не следва да се възпроизвеждат в съдения акт.
При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:
Жалбата е подаден в срок, срещу подлежащ на оспорване индивидуален административен акт, от активно легитимирано лице, доколкото не се уважава негово искане за осъществяване на достъп до документи по административна преписка.
Съгласно § 1, т. 2, б. „в“ от Допълнителната разпоредба в Закона за администрацията по смисъла на този закон „Административна услуга“ е извършването на други административни действия, които представляват законен интерес за физическо или юридическо лице. В случая жалбоподателката е поискала от административния орган да се осигури достъп до документи от административна преписка, образувана по повод жалба - сигнал вх. № 99-00-68/23.03.2026 г. В този смисъл искането до административния орган попада в приложното поле на легалното определение за административна услуга по§ 1, т. 2, б. „в“ от Допълнителната разпоредба в Закона за администрацията, а отказът да бъде извършена услугата подлежи на съдебен контрол съгласно § 8 от ПЗР на АПК. Налице е отказ за предоставяне на административна услуга, а при всички случаи, при които е налице отказ, за адресата на същия е налице правен интерес от оспорването му (в този смисъл е Определение № 1863 от 05.02.2020 г. по адм. д. № 678/2020 на ВАС, в което допълнително се разяснява, че е по същество на спора е дали жалбоподателката е страна в административното производство и има правото по чл. 34 АПК).
Разгледана по същество, жалбата е неоснователна по следните съображения:
Отказът е издаден от компетентен орган - председателят на ДАЗД, който има контролни правомощия да организира проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, регламентирани в чл. 17а, ал. 1, т. 14 ЗЗДет. Наличието на тези контролни правомощия са свързани и с възможността за преценка дали да се предоставя информация, получена от проверките.
Спазена е установената от закона форма - актът е писмен, посочени са фактическите и правни основания за издаването му. Административният акт съдържа изискуемите от разпоредбата на чл. 59, ал. 2 АПК реквизити, позволяващи да с енаправи извод за причините за издаването на оспорения отказ.
Не са допуснати съществени процесуални нарушения, доколкото органът е преценил изцяло искането и е съобразил останалите документи по случая, които определят характера на образуваното производство по повод подадената жалба - сигнал вх. № 99-00-68/23.03.2026г.
Не са допуснати нарушения на материалния закон.
Съгласно чл. 34, ал. 1, изр. първо АПК страните имат право да преглеждат преписката и да си правят бележки и извадки по всяко време на производството. Нормата на чл. 34, ал. 1 АПК осъществява принципите на достъпност, публичност и прозрачност в работата на администрацията при издаване на индивидуални административни актове. Целта на процесуалната норма е да гарантира възможността на страната за участие в административното

производство, като изрази становище по доказателствата, направи искания и възражения.
Правото по чл. 34, ал. 1 АПК принадлежи единствено на страните в административното производство, но е и на други лица. Определящо е дали за жалбоподателката, респ. нейния син се разрешава спор за материално право по административно правоотношение. От страна на жалбоподателката е направено искане от ответника да упражни контролните си правомощия за извършване на проверка дали са нарушени правата на малолетния К. Н. А. в училищната среда. Това искане (жалба – сигнал) има изцяло характер на сигнал по чл. 119 АПК, тъй като органът не се произнася за принадлежността на спорно материално право, а извършва проверка по случая. Органът единствено констатира липсата или наличието на нарушение, като в зависимост от изхода на проверката, решава дали да предприема действия спрямо нарушителя, ако е налице нарушение, но по никакъв начин органът не се произнася с властническо волеизявление спрямо детето, с което да се създава права за него.
Касае се образувано сигнално производство, а сигналоподателят стои извън производството по проверката, което намира израз в нормата на чл. 124, ал. 2 АПК, според която решението, постановено по подаден сигнал, не подлежи на обжалване. Сигналоподателят не защитава пряко свои права и не може да претендира неблагоприятни за трето лице последици, поради което не е страна в извършваната проверка и не може да се запознава с документите по преписката по реда на чл. 34, ал. 1 АПК. На сигналоподателя е предоставено единствено правото да се запознае с решението по реда на чл. 123, ал. 1 АПК, но не и с други документи. Това налага извод, че жалбоподателите нямат нормативно регламентирано право за достъп до документите, представени и съставени по повод проверката.
Съгласно чл. 8, ал. 1 ЗЗДет всеки родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете може да иска и да получава съдействие от органите по този закон, а според чл. 8, ал. 2 ЗЗДет родителите, които полагат грижи за дете, имат право да бъдат информирани и консултирани за всички мерки и действия, предприемани по този закон. Същите са неприложими, доколкото не се касае за действия или мерки, предприети спрямо малолетния К. Н. А., а за действия по извършване на проверка по подаден сигнал.
Неотносими са възраженията за нарушение на права по ЗДОИ, тъй като жалбоподателката не е подала искане по този ред, респ. липсва произнасяне на органа по такова искане.
Не е нарушена целта на закона, тъй като достъп на преписката се предоставя единствено на страна по административното правоотношение, за да се осигури възможността за защита при спор за материално право, което обаче е неотносимо за трети лица.
Горното налага извод за неоснователност на жалбата и като такава на основание чл. чл. 172, ал. 2, предл. последно АПК следва да се отхвърли.
По разноските:
С оглед изхода на делото и на основание чл. 143, ал. 3 АПК ответната страна има право на разноски, които са 200 лева (102,26 евро) за юрисконсултско възнаграждение, което е минималният размер, съответстващ на чл. 24 от Наредбата за заплащане на правната помощ, вр. чл. 37 ЗПрП.
По изложените съображения, съдът

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на М. В. Я. и малолетния К. Н. А., действащ законния си представител и майка М. В. Я., срещу отказ на председателя на Държавна агенция за закрила на детето да предостави документи от административна преписка, обективиран в негово писмо изх. № 99-00-68-16/01.07.2026 г.

ОСЪЖДА М. В. Я. да заплати на Държавна агенция за закрила на детето сумата в размер на 102,26 евро, представляваща направени разноски по делото.
Решението подлежи на обжалване пред Върховен административен съд в 14 – дневен срок от съобщаването му на страните.

Съдия: